

ἐξ κδ' τευχῶν περιλαμβανόντων 256 σελίδας
χειμένου.

Τὸν τόμον τοῦτον δὲν ἀνέγραψε ποσῶς ὁ Α.
Π. Βρετός, ὃς ὁμῶς οὐχ ἤττον ἐμνημόνευσε τῆς
ἐν ἔτει 1820 καὶ 1821 συνεχείας τῆς Καλλιό-
πης ἐν τῇ ἀγγελίᾳ τῆς γ' περιόδου ἐπιστη-
μειώσας, ἀεκραγείσης τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστά-
σεως ἐπαύθη ἡ ἐκδοσις τῆς ἐφημερίδος ταύτης. »
Ὅθεν δύο ἐτῶν καὶ τινῶν μηνῶν βίον διήνυσσε
τὸ περιοδικὸν τοῦτο, οὗ τὸ ὄνομα τέλεον ἀπε-
σιώπησεν ὁ μαρκήσιος de St-Hilaire.

[Ἐπεται συνέχεια].

X.

Ο ΦΟΒΟΣ

Διήγημα André Theuriot.

Τὴν 19 Ἰανουαρίου τοῦ 1871 τὴν δεκάτην
ῥαν τῆς πρωίας τὸ 83 τάγμα τῆς εἰς ἐπιστρα-
τεῖαν κληθείσης Ἐθνοφρουρᾶς κατηλύθη ἐν τῇ
πεδιάδι τῇ ἐκτεινόμενη μεταξὺ τῆς κρημνώδους
κατωφερείας τοῦ ὄρους Βαλεριέν καὶ τῆς κλιτύος
τοῦ Βουζενβάλ. Οἱ ἄνδρες ἤδη καταπεποιημέ-
νοι ἐκ τῆς ἀγρυπνίας καὶ τῆς ἐωθινῆς πορείας
δι' ὁδῶν ἀθλίων, ἐξέτεινον τὸν αὐχένα ἕνεκα
τοῦ βάρους τοῦ γυλιοῦ καὶ μὲ ὄψιν πεφοβημένην
ἠκροῶντο μετὰ προσοχῆς τὸν κρότον τῶν πυρο-
βολισμῶν, οἵτινες ἐξεργήγουντο ἐνώπιόν των ἐπὶ
τῶν ὑψομάτων τοῦ Μοντρετοῦ καὶ τῆς Ζογχέρ.

Τὴν προτεραίαν εἶχε βρέξι, καὶ ὁ οὐρανὸς
φαίσχρους νιφετώδης, ἐφώτιζε διὰ ψυχροῦ καὶ
καθαροῦ φωτός τὰ περὶ αὐτοὺς: τὰ οἰκήματα
τῆς ἐπαύλεως Φουλιεζ μεταπεποιημένα εἰς νοσο-
κομεῖα, τὴν πεδιάδα ἐν ἣ νῦλίζοντο αἱ φάλαγ-
γες τῆς ἐφεδρείας, τὸ κιτρινόφιον ἑδαφος τῆς
κλιτύος, καὶ ὑψηλότερα, τὰ μαῦρα δάση εἰς ὧν
τάς κορυφὰς ἐπεκάθητο λευκὴ ὑμίχλη διασκεδα-
ζομένη ἡρέμα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Ὅβις πρωσικὴ
διαγράφασα ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ καμπύλην συρίτ-
τουςα ἐξερράγη εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν μέτρων
ἀπὸ τοῦ τάγματος. Οἱ ὀπλιταὶ οἵτινες κατὰ
πρώτην φορὰν ἀντεμετώπιζον τὸ πῦρ, ἠσθάνθησαν
συγκίνησιν, ἥτις ἐγένετο ἐπαισθητὴ διὰ φοικιά-
σεως αὐτομάτου ὄλων τῶν καμπτόντων τὸν αὐ-
χένα ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ γυλιοῦ, καὶ διὰ βιαίας
ταλαντεύσεως τῶν γραμμῶν τῶν λογχῶν.

«Κακομαθημένοι! προσπαθήσατε νὰ κρατη-
θῆτε, ἀνέκραζεν ὁ διοικητὴς τοῦ τάγματος. Ἦτο
δ' οὗτος μικρόσωμος ἀνὴρ βίνα ἔχων πεπιεσμέ-
νην, καὶ μύστακα ἀνωρθωμένον ὡς ὠργισμένης
γαλῆς, φορῶν δὲ ὑψηλὰ ὑποδήματα ἐν οἷς ἐχώ-
νετο ἡ περισκελὶς του. Θὰ σπάσω τὸ κεφάλι
τοῦ πρώτου ποῦ θὰ κινηθῇ! Πρέπει τὸ ὀγδοη-
κοστὸν τρίτον νὰ ἐπανεέλθῃ νικηφόρον εἰς Πα-
ρισίους.

—Καλὰ τὸ λέγει ὁ διοικητὴς, εἶπεν ὁ Πέ-
τρος Μανσῶ εἰς τὸν ζωγράφον Σορέν, τὸν παρα-
στάτην του ἐν τῇ γραμμῇ· τὸ 83 θὰ ἐπανεέλθῃ
ἀναμφιβόλως εἰς Παρισίους ἀνομαστικῶς. » Ἀλλ'
οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὸ ἄνδρες καὶ ἰδίως ὁ δοῦ-
λός σας εἶναι βέβαιοι πῶς θὰ ἐπανεέλθωσιν; αὐτὸ
κυρίως ἀνησυχεῖ ἐμέ, ποῦ δὲν ἔχω ἀξιώσεις
ἡρώισμου... »

Ὁ Πέτρος Μανσῶ ἦτο νέος τρικοντούτης
ἀρκετὰ εὐσωμος, φυσιογνωμίαν ἔχων ἀνθηρὰν,
βλέμμα διανγές καὶ νοῆμον, καὶ βίνα ἐπικαμπῆ.
Καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τινὶ Λυκείῳ, εὐ-
χαρὶς καὶ αἰσιόδοξος φύσει, ἀλλὰ καὶ πυρρῶνι-
στής ὀλίγον, κατετάχθη εἰς τὴν ἐθνοφρουράν
ἐκ καθήκοντος, ἀλλ' ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ. Πεισι-
σμένος ὁμῶς ὅτι ἡ κλήσις τῆς ἐφεδρείας δὲν
ἐνέφαινε σοβαράν τινα καὶ σπουδαίαν ἀπόφασιν
καὶ ὅτι τὸ τάγμα του οὐδέποτε ἤθελεν ἀντι-
κρῦσθαι τὸ πῦρ, ὅπως καὶ τὸ ὠμολόγει ἐλευθέρως.
οὐδαμῶς εἶχε στρατιωτικὸν τὸ ἦθος καὶ τὸ φρό-
νημα. Οἱ πυροβολισμοὶ ἤδη ἐπέζετεινοντο ἐφ'
ὅλης τῆς δασώδους κορυφογραμμῆς· συνεχῶς δ'
ἐκρότουν διακοπτόμενοι ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ ἤχου τῶν
μυδραλιοβόλων καὶ τῶν πυροβολισμῶν τοῦ ὄρους
Βαλεριέν. Δεξιόθεν πρὸς τὸ μέρος τῆς Ζογχέρ ἔ-
βλεπον τοὺς στρατιώτας τῆς γραμμῆς παρατε-
ταγμένους εἰς ἀκροβολισμόν καὶ πυροβολοῦντας
εἰς τὰ ἄκρα τοῦ δάσους, ἐφ' ἀριστερόθεν πλη-
γωμένοι φερόμενοι ἐπὶ ἡμιόνων κατήρχοντο βρα-
δέως τὸν λόφον. Ἐκ τῆς πορείας δὲ τῶν κτηνῶν
σειόμενα τὰ ἐξ ὀθόνης περικαλύμματα τῶν φο-
ρειῶν, ἐνέβαλλον εἰς μελαγχολικὰς σκέψεις τοὺς
ταλαιπώρους ἐκείνους ἐθνοφρουροὺς, οἵτινες μὲ τὸ
ὄπλον παρὰ πόδα, ἀνέμενον τὴν σειράν των, ὅπως
μετάσχῃσι τῆς μάχης.

«Ὁγδοηκοστὸν τρίτον τάγμα ἐμπρός!» ἀνέ-
κραζεν ὁ διοικητὴς κραδαίνων τὴν σπάθην.

Τὸ τάγμα ἐκινήθη ἀδεξίως. Οἱ στίχοι αὐτοῦ
ἀνήρχοντο δυσχερῶς τὴν ἀνωφέρειαν, τὴν φέρου-
σαν πρὸς τὸ περιπετραγμένον ἄλσος τοῦ Βουζενβάλ.
Οἱ πόδες ὠλισθαίνον ἐπὶ τῆς παχείας γῆς τῶν
ἀγρῶν τῶν ἐσπαρμένων ἐξ ἀσπαράγων, ὕγρᾶς
ἐτι ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ παγετοῦ· οἱ ἄνδρες δὲν
ὠμίλουν πλέον. Εἶχον ἀρκετὴν ἐνασχόλησιν, προ-
σπαθοῦντες νὰ τηρήσωσι τὴν ἰσορροπίαν ἐν τῇ
ὀλισθηρῇ ἐδάφει. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μόνον
ἐφαίνοντο κύπτοντες τὴν κεφαλὴν, ὅτε αἱ σφαῖ-
ραι διήρχοντο ἄνωθεν αὐτῶν, ὁξέως συρίττουσαι.

Ὁ Πέτρος Μανσῶ λίαν σοβαρὸς πλέον, ἐσφιγ-
γε νευρικῶς τὸ ὄπλον του καὶ διανοεῖτο. «Τώρα
πλέον ἐτελείωσε· θὰ ἐμπερδευθῶ εἰς τὴν μά-
χην, καὶ εἰς τὰ καλὰ καθούμενα, πιθανόν ν'
ἀφήσω τὸ τομάρι μου. Εἰμφορεῖ νὰ λέγωσιν ὅτι
ὅλαι αἱ σφαῖραι δὲν φονεύουν καὶ ὅτι ἐκ δέκα
ἀνδρῶν, κατὰ μέσον ὅρον, οἱ ἐννέα ἐπικυανὰ-
πτουσιν οἴκαδε, ὕγιεις καὶ ἀκέραιοι· τὸ ἴδιον κά-

μνει. Πιθανόν νά ἔχω τήν κακοτυχίαν νά εἶμαι ὁ δέκατος, καί πλησιάζω ἴσως τήν τελευταίαν μου στιγμήν. Αἰσθημα δυσάρεστον.»

Ἐν ταύτῳ ἠθέλησε νά σκεφθῇ περὶ τοῦ θανάτου, καί τῶν μετὰ τὸν θάνατον· νά ἐνθυμηθῇ τοὺς φίλους, οἵτινες θὰ ἐπέζων αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νά προσηλωσῇ τήν διάνοιάν του μόνον καί μόνον εἰς τοὺς πενθίμους τούτους συλλογισμούς. Ἡ ἐκ τοῦ βαρέος γυλιῦ κόπωση, ἡ προσπάθεια νά κρατῇ τὸ ὄπλον του ἐν ἰσοσταθμίᾳ, καί ἡ προσοχὴ ἵνα μὴ ὀλισθήσῃ ἐν τῷ βορβόρῳ, ἐξηνάγκαζον αὐτὸν ὅπως μεριμνᾷ μᾶλλον περὶ ὑλικωτέρων ἀντικειμένων. Ὅστε νά φοβηθῇ δὲν ἐλάμβανε καιρόν. Αἱ προσπάθειαι του ἀπασαι συνεγκεντροῦντο εἰς τήν τήρησιν τῆς ἰσορροπίας.

Ἐπὶ τέλους ἔφθασε μετὰ τῆς διμοιρίας του ὑπὸ τὸν φραγμὸν τοῦ ἄλσους. Ἐκεῖ διετάχθη ἀνάπαυσις. Ἐκάθησε καταβεβλημένος ἐκ τῆς κοπώσεως καί ἀσθμαίνων ἐπὶ τῆς ἀναφυομένης πρασιᾶς καί λαβὼν τήν ὑδρίαν του ἐρρόφησε πολλὰς σταγόνας ρομίου· κατόπιν ἔκοψε τεμάχιον ἄρτου, καί ἔφαγε μετ' ὀρέξεως ἥτις καί τὸν ἐξέπληξεν. Ἐκ τοῦ λιτοῦ αὐτοῦ γεύματος ἐνδυναμωθείς, καί ὡσαύτως ἐκ τῆς ἀσφαλείας τὴν ὁποίαν παρῆγεν αὐτῷ ὁ φραγμὸς τοῦ ἄλσους, ἤρχισε νά παρατηρῇ τὸ περίεργον θέαμα, ὅπερ εἶχε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του.

Ἐμπροσθεν αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ὄρους Βαλεριέν, ἦτο πυροβολεῖον ἐκπέμπον βολὰς πρὸς τὸ Γκαρώ. Ὀλίγον ἀπωτέρω τρεῖς ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ ἔφιπποι, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἰς διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἐπισκοπεῖ τὰ δάση, ἔνθα ἀκαταπαύστως ἐφαίνοντο ἀναλαμπαὶ τῶν πυροβολισμῶν. Κάτωθεν δ' ἐν τῇ πεδιάδι, πυκναὶ φάλαγγες ἐθνοφρουρῶν ἐστάθμευον ἐν ἐφεδρείᾳ. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅβις ἐκ τῶν ἐχθρικῶν τάξεων, διερχομένη ἄνωθεν τοῦ φραγμοῦ, διευθύνετο καί ἐπιπτεν ἐν μέσῳ τῶν ἐν ἐφεδρείᾳ ταγμάτων ἄτινα κατετρόμαξε. «Βεβαίως καὶ ἡ δυστυχία εἶναι καλὸν τι, ἐσκέπτετο ὁ φιλόσοφός μας. Ἐὰν ἐμέναμεν ἐν τῇ πεδιάδι, βεβαίως θὰ εἴχομεν καὶ ἡμεῖς τὸ μερίδιόν μας ἀπὸ τὸ πρῶσικόν αὐτὸ μάνα. Τὰ θραύσματα τῶν ὀβιδίων βεβαίως θὰ εἶναι φοβερώτερα τῶν σφαιρῶν τοῦ τουφεκίου.»

Ταῦτοχρόνως προσήγγιζεν ἐπὶ μᾶλλον πρὸς τὸν φραγμὸν. Αἱ περιφίλατοι σκέψεις, ἃς ἔκαμε, τὸν εἶχον καθησυχάσῃ· ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρότερος, ὁ οὐρανὸς ἔμενε φαιός, ἐνίοτε δὲ νιράδες χιόνος συνεστρέφοντο ἐν τῷ ἀέρι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἥτις διήρχετο παρὰ τὴν γωνίαν τοῦ ἄλσους, κατήρχοντο ἐκ νέου φορεῖα πληγωμένων διασταυρούμενα ὑπὸ ἐφίππων ἀγγελιαφόρων. Ἐντὸς τοῦ ἄλσους ἐξηκολούθει ὁ πυροβολισμὸς, ἀλλ' αἱ ἐκπυρσοκροτήσεις ἐξερρήγγουντο πάντοτε κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν. Ἐφαίνετο ὅτι οἱ στρατιῶταί μας δὲν προῦχάρουν. Πυροβόλον συρόμενον

ὑπὸ τεσσάρων ἵππων κοπιωδῶς ἀνεβιβάζετο εἰς τὴν ἀνωφέρειαν καί ὁ Μανσὼ ἤκουεν ἀξιωματικὸν τοῦ ἐπιτελείου φωνάζοντα πρὸς τοὺς πυροβολητάς·

«Ἄν τοιαύτης μόνον ὀλκῆς πυρόβολα ἔχετε, καλλίτερον νά γυρίσετε ὀπίσω· τὸ ἔδαφος εἶναι κάθυγρον, καί μόνον πυροβόλα τῶν 4 ἡμποροῦν νά περάσουν.»

Οἱ λόγοι οὗτοι τῷ ἐνεποίησαν ἐνδύμουχον ἀνακούφισιν.

«Τόσον τὸ καλλίτερον, διενόηθη χαιρεκακῶν· μετὰ δύο ὥρας ἐπέρχεται ἡ νύξ· ἡ μάχη θὰ λήξῃ πιθανῶς χωρὶς τὸ τάγμα ἡμῶν νά λάβῃ μέρος.»

Ἐνῷ ὁμως ἔμενεν εὐχαριστημένος ἐκ τῶν συλλογισμῶν του αὐτῶν, τῶν ἡκιστα πολεμικῶν, εἶδε τὸν αὐτὸν ἀξιωματικὸν τοῦ ἐπιτελείου νὰ τρέχῃ καλπάζων πρὸς τὸν Διοικητὴν τοῦ 83 μετὰ τοῦ ὁποίου ἀντήλλαξε τινὰς λόγους ταχέως. Κατόπιν τούτων, ξιφουλκήσας ἐκ νέου ὁ διοικητὴς ἐφώνησεν «εἰς προσοχήν! εἰς τὰς τάξεις σας. Θὰ εἰσέλθωμεν ἐντὸς τοῦ δάσους.»

Ὁ Πέτρος ἠγέρθη μετὰ πολλῆς δυσανεκτικότητος ἐνῷ τὸ τάγμα παρατάσεται, αὐτὸς ἐνησχολεῖτο νά διευθετήσῃ τὸν γυλιὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου του, μηχανικῶς παρατηρῶν τὸν ἀξιωματικὸν τοῦ ἐπιτελείου τὸν δίδοντα συντόμους ὁδηγίας εἰς τὸν διοικητὴν.

Ἦτο λοχαγός· ὠραίος νέος· εἰκοσιπεντάετης, μελαχρινός, ἔχων τὸν μύστακα ἐστριμμένον, φυσιογνωμίαν εὐγενῆ καὶ ἀνδρικήν. Ἡ στρατιωτικὴ του φαῖα στολὴ μὲ τὰ ἐπίχρυσα σειρήτια τοῦ βαθμοῦ του, προσηρμόζετο θαυμασίως εἰς τὸ σῶμά του. Ἐνῷ ὠμίλει ἐθώπευε διὰ τῆς φερούσης χειρόκτια χειρὸς του τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου του.

«Δὲν μὰς ξεφορτώνεσαι, ἐψιθύριζε καθ' ἑαυτὸν ὁ Πέτρος, καμαρωμένο παληόπαιδο. Τί σέ μέλει σὲ ἂν πηγαίνωμεν νά σπᾶσωμεν τὰ κεφάλια μας. Ἐνῷ πηγαίνουσιν εἰς τὴν μύγα ἤθελα νά σέ ἰδῶ κατὰ διαβόλου.»—

Ὁ λοχαγὸς πτερινίσας τὸν ἵππον του εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἄλσος, διὰ ῥήγματος ἀνοιχθέντος ἐν τῷ τοίχῳ διὰ δυναμίτιδος. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ῥήγματος εἰσῆλθεν ἐπίσης τὸ τάγμα.

Σιωπηλοὶ κατὰ τετράδας, μὲ τὴν φυσιογνωμικήν ἐμπροσθεν, τὸ ὄπλον ἐπ' ὤμου, οἱ ἐθνοφρουροὶ τοῦ 83 ἐβάδιζον ἐντὸς τοῦ δάσους, ἐπὶ ἀμμοστρώτου ὁδοῦ. Μετ' ἀπόστασιν ἑκατὸν βημάτων, εἰς καμπὴν τινα τῆς ὁδοῦ, αἰφνης χάλαζα σφαιρῶν κατέκοψε τοὺς κλάδους. Ὡμοιάζε πρὸς τὸν ὀζύν βόμβον σμήνους κωνώπων, ἐν θερυνῇ νυκτί. Ἡ ἀπροσδόκητος καὶ δυσάρεστος αὐτῇ μουσικῇ ἐνέβαλε τὸν πανικὸν εἰς τὰς τάξεις τῶν πρωτοπείρων ἐθνοφρουρῶν, οἵτινες διεσκορπίσθησαν ἐν μέσῳ τοῦ δάσους ὡς σμήνος περι-

φόβων στρουθίων. Ἐξ ὀρμεμφύτου ὁ Πέτρος Μανσὼ ἐμιμήθη τοὺς συντρόφους του· ὠθούμενος ὑπ' ἀλόγου φόβου ἔφρευγε κατ' εὐθείαν ἐμπρός· τῷ ἐφαίνετο ὅτι οἱ πυροβολισμοὶ ἐξέπιπτον πανταχόθεν ταυτοχρόνως. Δεξιά, ἀριστερά, αἱ σφαῖραι συρίττουσαι ἀπέκοπτον κλάδους, φλοιούς δένδρων. Τὰς ἐβλεπε νὰ πηδῶσι πρὸ αὐτοῦ, καὶ νὰ ἐμπήγνυνται εἰς τὸ ἔδαφος ἀνεγείρουσαι νεφύδρια ἄμμου· τὸ τοιοῦτον παρήγεν ἐν αὐτῷ παράδοξον συναίσθημα· θρόμβοι ἰδρώτος ἀπέσταζον ἐκ τοῦ μετώπου του, ἡσθάνετο δὲ φλογώδεις πνοάς εἰς τὰς παρεῖας, καὶ φρικίαςιν πυρετώδη. Ὁ ἀδιάκοπος ἐκείνος βόμβος ἐκωδώνιζεν εἰς τὰ ὦτά του καὶ καθίστα αὐτὸν ἐξαλλόν· ἔτρεχεν ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, μὴ αἰσθανόμενος πλέον οὔτε τοῦ γυλιοῦ οὔτε τοῦ ὅπλου του τὸ βάρος. Μετ' ὀλίγον εὐρέθη μόνος ἐν τῷ μυκῷ τοῦ δάσους καὶ ἐξηκολούθει νὰ βαδίζῃ, ὑποτρέμων νευρικῶς εἰς τὸν κρότον τῶν θλιβομένων ὑπὸ τοὺς πόδας του φύλλων καὶ μὴ διανοούμενος ἄλλο τι, εἰμὴ πῶς νὰ ἐξεύρῃ ἐξοδὸν καὶ νὰ ἐξέλθῃ ταχέως τοῦ καταράτου ἐκείνου δάσους.

Ἐφθασεν εἰς δενδροστοιχίαν περιβαλλομένην ἀπὸ δένδρα ἀειθαλῆ καὶ τὴν ἡκολούθει ἐν καταστάσει πλήρους ἀπογνώσεως, ὅτε αἰφνης ἐστάθη, ἀνατιναχθεὶς ὡς ὑπὸ ἡλεκτρικοῦ σπινθήρος.

Ἐνώπιόν του, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ, ἐξηπλοῦτο ἔθνοφρουρὸς μὲ τὴν κεφαλὴν ὑπτίαν ἐπὶ τῶν ξηρῶν φύλλων. Ἡ μορφή του ὡχρὰ ὡς τὸ χῶμα, τὰ χεῖλη του ἡμιάνοικτα ὑπὸ τὸν ξανθόν του μύστακα ἦσαν βυσσινόχροα, αἶμα ἄφρονον ἐξήρχετο τοῦ στόματός του, βάφον ἐρυθρὰν τὴν προσφάτως ἐξυρισμένην σιγρόνα. Ἦτο ἀξιοματικὸς καὶ ἐξετάσας αὐτὸν προσεκτικώτερον, ὁ Πέτρος ἀνεγνώρισε τὸν λοχαγὸν ὅστις πρὸ ἡμισείας ὥρας εἶχε δώσει τὴν διαταγὴν τῆς εἰσελάσεως εἰς τὸ δάσος.

Εἶχε τὴν αὐτὴν εὐγενῆ φυσιογνωμίαν, τὸν αὐτὸν ἐστριμμένον λεπτὸν μύστακα· καὶ ἐβλεπεν αὐτὰς ἐκεῖνας τὰς χειριδοφόρους χεῖρας, αἵτινες πρὸ ὀλίγου τὸν εἶχον τοσοῦτον ἐξερεθίσῃ· ἐπὶ τοῦ στήθους, τὸ ὄφασμα τοῦ ἐπενδύτου βικίως ἀποσπασθὲν καὶ ὡς νὰ εἶχε κατακοπῇ ἀπεκάλυπτε τὰ ἐσωτερικὰ ἐνδύματα ἐσχισμένα καὶ αἱματόφυρτα. Προδῆλως ἐνῷ ὤδευεν ἐν τῷ δάσει τεμάχιον ὀβίδος πλῆξαν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν ἀνέτρεψεν ἐκ τοῦ ἐπιπίου, τοῦ ἵππου φυγόντος. Ὁ Πέτρος Μανσὼ ἐγονυπέτησε, καὶ διὰ μέσου τῆς αἱματοστόικτου στολῆς, ἔψαυε τὸ στήθος διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἡ καρδιά ἐπάλλετο εἰσεῖν· ἀλλ' ἦτο πλέον νεκρὸς. Ἐνῷ ἀπέσυρε ταχέως τὴν χεῖρά του, ἠγγισεν ἄλυσιν, ἐξ ἧς ἀνήρτητο μετάλλιον· ἔσχε τὴν περιέργειαν νὰ ἀνεγείρῃ τὸ χρυσοῦν πῶμα καὶ εἶδεν ἐγκεκλεισμένην ἐν αὐτῷ μεθ' ἐνὸς βοστρύχου μικρὰν φωτογραφίαν, ἀπεικονίζουσαν λεπτοφυῶ κεφαλὴν νεαρᾶς γυναικὸς μειδιώσης.

«Ὅθ' ἦναι ἡ εἰκὼν τῆς μνηστῆς του,» διανοήθη ὁ Πέτρος, ἐπαναθέτων προσεκτικῶς τὸ μετάλλιον ὑπὸ τὴν ἐσχισμένην στολὴν.

Ἐμεινε σύννους πρὸ τοῦ νεκροῦ, τοῦ πρὸ ὀλίγου πλήρους ζωῆς, καὶ ἤδη ψυχροῦ πτώματος. Ἦτο ὁ πρῶτος νεκρὸς τὸν ὁποῖον ἐβλεπε κατὰ πρόσωπον, καὶ τὸν παρετήρει μετ' αἰσθήματος οἴκτου καὶ αἵσχους. Ἀπέθανεν ἐκτελὼν τὸ καθήκον του, διενεῖτο, καὶ ὅμως ἦτο νεώτερος σοῦ, καὶ εἶχε πλείονας δεσμούς πρὸς τὴν ζωὴν ἀπὸ σέ, ἀφ' οὗ ὑπάρχει που γυνὴ ἀγαπῶσα αὐτόν, καὶ ἀναμένουσα τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν ἀγωνίᾳ νὰ μάθῃ τί κάμνει. . . . Καὶ σὺ τὸν ὁποῖον οὔτε συζυγος, οὔτε ἄλλοι στενοὶ συγγενεῖς ἀναμένουσι, σὺ ὅστις μόνῃν μνηστὴν σου ἔχεις πενιχρὰν φιλοσοφίαν φοβεῖσαι τὸν θάνατον! . . . Ἐφυγες πρὸ τῆς πρώτης τοῦ κινδύνου ἐπαφῆς; . . . εἶσαι λοιπὸν ἄνανδρος, ἐλεεινὸς καὶ οὐδὲν πλέον; . . . » Ἡγέρθη, ἤρπασε τὸ ὄπλον του καὶ ἔλαβε τὴν ἀντίθετον ὁδόν. Μετὰ εἴκοσι βήματα, εὐρέθη πρὸ τενάγους, ἐν ᾧ ἐκυρτοῦντο κάλαμοι ἀπεξηραμένοι, καὶ ἀντανεκλῶντο ἀποτροπαίως οἱ διάτρητοι τοῖχοι φυλακείου, καὶ τὰ ἄνευ ὕλων παραθυροφύλλα. Ἀπέναντι τοῦ τενάγους διμοιρία στρατιωτῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἀνέμενε προφυλαττομένη ὀπισθεν πυκνῆς συστάδος πευκῶν, τὴν στιγμὴν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ πῦρ ἅμα ἰδόντες τὸν ἐθνοφρουρόν, μὲ τὴν πρασίνην του χλαῖναν, κατεπτοημένον καὶ παραχλισμένον, οἱ στρατιῶται ἀνεκάγχασαν θορυβωδῶς. Ὁ Πέτρος Μανσὼ ἐγένετο καταπύρφυρος ἐξ αἰσχύνης. «Εἶναι ἀληθές, ἐσκέφθη, ἡ ὄψις μου εἶναι ὅψις ἀνάνδρου.»

Καὶ ἐπειδὴ ὁ ὑπολοχαγὸς διέταξε τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὀπλίτας νὰ ἀνέλθωσιν εἰς τὸ ὕψωμα ἐπλησίασε καὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ὅπως ἐνωθῇ μετὰ τῆς διμοιρίας. Δὲν ἦτο πλέον δειλός, ὑπόκωφος λύσσα τοῦ ἐθέρμαινε τὸ αἶμα, καὶ ἀνῆλθε γενναίως μετὰ τῶν στρατιωτῶν τῆς διμοιρίας ἐκείνης μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ὀροπεδίου, ἐνθα πληθὺς ἀκροβολιστῶν ἀνεπτύσσετο, νέφος δὲ καπνοῦ ἐκάλυπτεν αὐτοὺς εἰς μεγάλην ἔκτασιν. Ὁ Πέτρος ἐγέμισε τὸ ὄπλον του, καὶ γονυπετῆς ὀπισθεν δένδρων ἤρχισε τὴν φορὰν ταύτην νὰ ἐκπληροῖ εὐσυνειδήτως τὸ καθήκον του, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν πίπτουσαν περὶ τοῦ βροχὴν σφαिरῶν. Ἐγέμιζε καὶ ἐπυροβόλει ἀκαταπαύστως χωρὶς νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ κόπου· αἰφνης ἡσθάνθη κτύπημα εἰς τὸν δεξιὸν ὤμον, θελήσας δὲ νὰ ἐπανεγείρῃ τὸ ὄπλον του, ἠναγκάσθη ὑπὸ ὀξύτατου πόνου νὰ καταβιβάσῃ αὐτὸ βιαίως.

«Σὺ μὲ τὸν πράσινον μανδύαν, ἐπληγώθης; ἡρώτησέ τις λοχίας πυροβολῶν παρ' αὐτῷ.

—Μοῦ φαίνεται, ἐψιθύρισε ὁ Πέτρος.

—Τότε λοιπὸν, δὲν εἶναι πλέον ἡ δουλειά σου

ἐδῶ, κατέβη κάτω, ἔς τὸ φυλακεῖον, ἐκεῖ θὰ εὗ-
ρης νοσοκόμους νὰ σὲ περιποιηθοῦν. »

Ἠγέρθη, προσεπάθησε νὰ βαδίσῃ, ἀλλὰ κα-
τεβλήθη ἐξ ἀδυναμίας. Εἰς στρατιώτης τότε τὸν
ὑπεστήριξε καὶ κρατῶν αὐτὸν τὸν ἐδοθήθησε νὰ
κατέλθῃ τὴν δασώδη κατωφέρειαν, τὴν ὁποῖαν
ἡ ἀμφιλόκη ἤδη ἐπλήρου πενθιμοῦ σκιᾶς. Πλη-
σίον τοῦ φυλακεῖου συνήντησαν ὄντως νοσοκόμους
μετὰ φορείου κενοῦ.

« Ἐμβα μέσα, εἶπεν ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν. Θὰ σὲ
περιποιηθῶσιν εἰς τὴν ἑπαυλιν.

— Περιμένετε, ἀπήντησεν ὁ Πέτρος, ἐνθου-
μηθεῖς αἴφνης τὸν λοχαγόν, καὶ καταβληθεῖς ἐξ
οἴκτου, διότι ἐφοβήθη ὅτι ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐγκα-
ταλειπόμενος ἐν τῷ δάσει, θὰ ἦναι ἔρμαιον τῶν
παρακολουθούντων τοὺς στρατοὺς ἱεροσῶλων νυ-
κτοκλόπων. Ὅλιγον παρέκει εἶναι ἕνας ἀξιωμα-
τικὸς πληγωμένος· πᾶρετέ τον καὶ αὐτὸν μαζί. »

Συνήνεσαν ἐκεῖνοι προθύμως καὶ ὁδηγηθέντες
ὑπὸ τοῦ Πέτρου εὗρον τὸ σῶμα τοῦ λοχαγοῦ, τὸ
ἔθεσαν πλησίον αὐτοῦ ἐν τῷ φορείῳ, εἴτα δὲ βρα-
δέως κατῆλθον εἰς τὴν πεδιάδα, βαδίζοντες ἐν
τῷ σκότει· ὑπὸ τὰς ἀναλαμπὰς τῶν ἀπομεμα-
κρυσμένων πυρῶν τῶν καταυλίζομένων στρατιω-
τῶν, φωτιζόμενοι ἐνίοτε καὶ ὑπὸ τῶν πυρίνων
τροχιῶν τῶν γερμανικῶν ὀβιδων.

Ἡ ἑπαυλις Φουλιζ ἔδριθε τραυματιῶν. Ἀνὰ
πᾶσαν στιγμὴν ἐκόμιζον διὰ τῶν φορείων. Ἐν
τῷ μαγειρείῳ μεταποιηθέντι εἰς χειρουργικὸν ἐρ-
γαστήριον, πληθὺς στρατιωτῶν ἦσαν κατακα-
κλιμένοι ἐπὶ στρωμνῶν ἐξ ἄγυρου. Πανταχόθεν
ἤκούοντο στοναχαὶ ἀγωνιώντων, καὶ ἀραὶ πα-
σχόντων. Φῶτα διεσχυροῦντο ἐν τῇ πνιγερᾷ
ἀτμοσφαίρᾳ, τῇ κεκορεσμένη φανικοῦ ὀξέος καὶ
αιθέρος· χειρουργοὶ καὶ νοσοκόμοι προσήρχοντο
εἰς τὰς κλινὰς τῶν τραυματιῶν, ἐξετάζοντες τα-
χέως ἕκαστον πάσχοντα καὶ τὰς πρώτας περι-
ποιήσεις παρέχοντες.

Ὁ Πέτρος Μανσῶ ἐποπθετήθη παρὰ τὸ πλευ-
ρὸν τοῦ λοχαγοῦ τῶν ἐπιτελῶν. « Τί ἔχεις εἰς τὸν
ὦμον; ἥρωτησεν ὁ ἀνθυπίατρος τὸν Πέτρον· ἄς
ἴδωμεν. »

Ταῦτοχρόνως ἔκοψεν ἐπιδεξιῶς τὴν χλαῖναν,
εἴτα τὰ ἐσώρουχα καὶ ἀπογυμνώσας τὸν ὦμον ἐ-
ξήτασε τὴν πληγὴν.

« Ἡ σφαῖρα δὲν ἤγγισε τὸ κόκκλον, ἔμεινεν
εἰς τὸ κρέας... νὰ την!.. δὲν εἶναι τίποτε, ἐ-
πανάλαβεν, ἀφίνων τὸν Πέτρον εἰς τὰς περιποιή-
σεις τοῦ νοσοκόμου· δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιον
καὶ εἰς τὸν γείτονά σου... » Ὡ πῶ νὰ πάρῃ ἡ
ὀργή! Αὐτὰ τὰ κτήνη οἱ νοσοκόμοι ἤρχισαν νὰ
μᾶς φέρον καὶ νεκροὺς! ἄς τὸν ὑπάγουν εἰς τὸ ἀ-
νατομεῖον.

— Συγγνώμην, ἐφιθύρυσεν ὁ Πέτρος ἀσθενῶς,
ἐπινοήσας ἄθων ψεῦδος, εἶναι συγγενής μου, καὶ
δὲν ἤθελον σὰ νὰ τὸν ἀφήσω ἐκεῖ πέραν, ἐπεθύ-

μουν ν' ἀποδοθῇ ὁ νεκρὸς του εἰς τὴν οἰκογένει-
άν του.

— Ἄ! ἀνεφώνησεν ἄλλοφρονῶν ὁ χειρουργός.
Καλά, ἀφήσατέ του τὸν νεκρὸν τον· ἄς τὸν βά-
λουν μαζί εἰς τὸ φορεῖον τῶν νοσοκόμων. Ἄς ἴ-
δωμεν τώρα κἀνένα ἄλλον! »

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΧΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ

Η ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑ ΚΑΙ Η ΦΥΣΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ. 170]

Ὁ λόγος οὗτος ἐναντιοῦται πρὸς τὸ κοινῇ
ὁμολογούμενον, ὅτι τὰ φαντάσματα ὑπ' ἐκεί-
νων μόνον παρατηροῦνται καὶ κατανοοῦνται, οἵ-
τινες ἔχουσιν εὐκισθῆτως περὶ αὐτά. Ἡ σπάνις
τῶν φαντασμάτων τούτων σήμερον, ἥτις εἶνε
ἐπακολούθημα τῆς διακεχυμένης παιδείας, ἐξη-
γεῖται ὑπὸ τινων διὰ τοῦ ἀναποδείκτου λόγου,
ὅτι οἱ πρὸ ἡμῶν χρόνοι ἦσαν ἐπιτηδείοτεροι
πρὸς παρατήρησιν τῶν πνευμάτων καὶ ὅτι τὸ ἐν
τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει μαγικὸν ἠλαττώθη! Εἶνε
ἀδιήγητα ἀληθῶς ὅσα διατείνονται σήμερον οἱ
καλούμενοι κρουσιδαίμονες, οἱ ποιοῦντες τὰ πνεύ-
ματα νὰ κροτώσι καὶ νὰ γράφωσιν, ὑπερβάλλον-
τες κατὰ τὴν θαυμασιότητα πάντα τὰ μέχρι
τουδε ἱστορούμενα. Ἡ περὶ τὴν ἔρευναν ταύτην
διατριβὴ εἶνε κινδυνώδης εἰς τοὺς μὴ πιστεύον-
τας, ὅτι τὰ τοιαῦτα φαινόμενα εἶνε ἡ μωρὰ
δαισιδαίμονία ἢ τεχνάσματα μαγγανευτῶν, καὶ
εἰς τοὺς ζητοῦντας ἐπιστημονικὴν ἐξήγησιν τοι-
ούτων φαντασιῶν καὶ πανουργευμάτων. Μάτην
συγγραφεῖς τινες ζητοῦσι νὰ ἐρμηνεύσωσι διὰ τῆς
φυσιολογίας τὰ δαισιδαίμονικὰ ταῦτα δόγματα.
Οὕτω κατὰ τὴν γνώμην τινὸς ἡ καλουμένη αἰ-
σθησις τῆς ἀκεραιότητος, τούτέστιν ἡ ἰδέα τοῦ
ἡκρωτηριασμένου τοῦ νομίζοντος τὸ σῶμα αὐτοῦ
ἄρτιον καὶ ἀλώβητον, εἶνε τεκμήριον, ὅτι ὁ ἄν-
θρωπος πλὴν τοῦ ἀδρού σώματος ἔχει καὶ ἄλλο
λεπτότερον τούτου, ὅπερ ὁ συγγραφεὺς ὀνομάζει
ἐδῶλον, δι' οὗ ὁ τεθνεὺς δύναται νὰ περιοδεύῃ
καὶ νὰ ἐνεργῇ πόρρωθεν! Ἀλλ' ἡ αἰσθησις αὕτη,
ὡς γνωστὴν, ἔχει τὴν ἑδραν αὐτῆς ἐν τῷ ἐγκε-
φᾶλι, ἐξ οὗ δὲν δύναται ν' ἀποσπασθῇ. Καὶ ἡ
ἐπομένη διήγησις μαρτυρεῖ τὴν ἄκραν εὐπιστίαν
τῶν νέων τούτων ἐκστατικῶν συγγραφέων. Ὁ
ἐφιάλτης, τούτέστιν ἡ ἐν ὕπνῳ δύσπνοια, ἥτις
προξενεῖ τὸ ὄνειρον, ὅτι ἐπικαθίηται ἡμῶν βαρὺ
τι ἄχθος εἶνε θαφιλὴς πηγὴ δαισιδαίμονιων.
Κατὰ τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ, ὁ ἐφιάλτης συλλαμ-
βάνεται, ἂν τις ἐμφράξῃ ἄφ' ἐσπέρης τὰς ὑπὸς
τῶν κλείθρων τῆς θύρας. Πολλάκις οὗτος λαμ-
βάνει μορφὴν γυναικὸς καὶ ταλαιπωρεῖ τοὺς ἀν-
θρώπους ὡς πνιγαλίων. Ὁ Δάουνερ διηγεῖται,